

Розвиток управління міжгалузеву взаємодією з охорони громадського здоров'я

Людмила Сабліна

*к. мед. н., директорка Навчально-наукового інституту медицини,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: sablinaLV@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6094-8587*

Vitaliy Chornenkyu

*MD, middle grade doctor, emergency medicine department,
Torbay and South Devon NHS Foundation Trsut,
Torquay, Devon, Great Britain,
e-mail: vitaliy.chornenkyu@nhs.net*

Іван Солоненко

*д. мед. н., професор кафедри прикладної медицини,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: solonenkoIM@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-3083-2847*

Державна політика та управління з охорони громадського здоров'я в Україні знаходиться на етапі істотних змін. Необхідність змін зумовлена незадовільним станом громадського здоров'я, на що вказують зростання захворюваності, інвалідності та смертності, а також скорочення середньої тривалості життя. В Україні показник середньої очікуваної тривалості життя на 10-11 років менший, ніж в країнах Європейського Союзу. Основними чинниками такого стану є значне поширення індивідуальних факторів ризику захворювань, забруднення навколишнього середовища, часто незадовільні умови праці та проживання, стратифікація населення за рівнем доходів тощо.

Аналіз цього стану, а також світового досвіду вказують на те, що державна політика та управління з охорони громадського здоров'я в сучасних умовах повинна базуватися на рівних можливостях щодо охорони здоров'я, залучення громадян до розробки, впровадження та контролю за виконанням управлінських рішень, а також розвитку міжгалузевих взаємозв'язків у державному управлінні охороною громадського здоров'я [1].

Основні засади державної політики та стратегій, що передбачають необхідність нової управлінської технології на основі міжгалузевого підходу, базуються на документах Оттавської Хартії, проголошеної на Першій міжнародній конференції з поліпшення здоров'я [2]. Даний документ вперше спрямував увагу політиків та урядовців всіх рівнів до базових соціально-економічних умов, що впливають на стан здоров'я населення. Пріоритетного значення набули суто політичні аспекти, зокрема такі, як зменшення несправедливості і нерівності в доступі до послуг з охорони здоров'я. Запропоновані стратегії, які в процес забезпечення здоров'я населення включають підтримку громадських дій і дій неурядових організацій, окремих рівнів та галузей управління і вперше передбачають необхідність перетворення процесу управління охороною здоров'я

на міжгалузеву діяльність.

Оттавська Хартія розглядає детермінанти здоров'я як суспільно зумовлені та біологічно детерміновані, а стосовно державної політики і дієвих заходів щодо формування та збереження здоров'я населення визначила п'ять стратегій: розробка та впровадження державної політики, яка могла б гарантувати внесок кожної сфери суспільного життя у забезпечення реальних умов для збереження, зміцнення та відновлення здоров'я; створення сприятливих умов навколишнього середовища (техногенних, соціальних, економічних, культурних та духовних); підсилення діяльності на рівні територіальних громад; розвиток індивідуальних навичок та вмінь, необхідних для підтримки здоров'я та самореалізації людини; переорієнтація системи охорони здоров'я на пріоритетне забезпечення попередження захворювань та первинної медико-санітарної допомоги [2].

Рішення Оттавської конференції були використані при розробці програм Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) «Здоров'я для всіх до 2000 року» та «21 завдання на XXI століття». Це наступні принципи: справедливість є наріжним принципом стратегії "Здоров'я для всіх"; всім людям повинні бути забезпечені рівні можливості для повної реалізації потенціалу їх здоров'я; попередження захворювань та зміцнення здоров'я є найважливішими стратегічними підходами, що забезпечують досягнення людьми такого стану здоров'я, який дозволяє повністю використовувати їх фізичні, психічні та соціальні можливості; окремі люди, а також громади активно братимуть участь у визначенні пріоритетів, схваленні та виконанні рішень, коли вони добре інформовані та мотивовані; задоволення основних потреб суспільства здійснюється через гармонійну систему охорони здоров'я, побудовану на пріоритеті первинної медичної допомоги; з урахуванням того, що все більше проблем у сфері охорони здоров'я виходять за межі національних кордонів (процес світової економічної глобалізації).

Аналіз завдань даної програми ВООЗ дозволив обґрунтувати основні положення державної політики та управління в даній галузі в Україні : міжгалузєва взаємодія та проведення громадських заходів мають враховувати місцеві умови й забезпечувати участь населення; розвиток міжгалузєвої взаємодії відбувається завдяки об'єднаним програмам між організаціями, діяльність яких спрямована на вирішення конкретної проблеми; для підтримки міжгалузєвої взаємодії необхідне розуміння та відданість медичних працівників вказаній співпраці; забезпечення взаємодії місцевих неурядових інституцій при прийнятті управлінських рішень щодо покращення стану здоров'я територіальної громади; мотивацією для міжгалузєвої взаємодії повинно бути збереження здоров'я населення; необхідна чітка вертикальна координація міжгалузєвої взаємодії на всіх рівнях державного управління, включаючи регіональне управління та місцеве самоврядування, а також ефективне залучення до вищого координаційного органу представників нижчих рівнів [3].

Таким чином, основними принципами міжгалузєвої співпраці з охорони громадського здоров'я є забезпечення рівних можливостей стосовно доступу

до послуг з охорони здоров'я та медичної допомоги, громадська участь у розробці, схваленні, впровадженні та моніторингу управлінських рішень, а також ефективна міжгалузева координація взаємодії між окремими сферами державного, регіонального управління і місцевого самоврядування.

Ключові слова: управління; охорони громадського здоров'я; державна політика; управлінське рішення.

Список використаних джерел

1. *Multisectoral and intersectoral action for improved health and well-being for all: mapping of the WHO European Region. Governance for a sustainable future: improving health and well-being for all // Copenhagen, Denmark : The Regional Office for Europe of the World Health Organization, 2018. 84 p.*
2. *Ottawa Charter for Health Promotion // An International Conference on Health Promotion: The Move Towards a New Public Health (November 17-21, 1986, Ottawa, Ontario, Canada). – Abstract Book. – P. 1-5.*
3. Солоненко І.М., Сабліна Л.В., Єна А.І. Сучасні та майбутні виклики для публічного управління у сфері охорони здоров'я. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентіві України. 2020. № 2. С. 100-109.